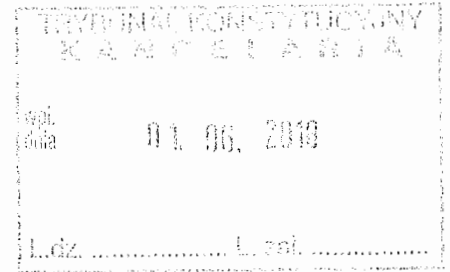

0 22 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 00

Kraków, dnia 28 maja 2018 r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. Jana Christiana Szucha 12a

00-918 Warszawa

Skarżąca:

M M

reprezentowana przez

radcę prawnego dr Michała Araszkiewicza

nr wpisu na listę radców prawnych:

Kr - 1770

adres do doręczeń:

Araszkiewicz Cichoń Araszkiewicz

Kancelaria Radców Prawnych i Adwokata Sp. p.

ul. Królewska 2

30-045 Kraków

Sygnatura akt:

Ts 101/17

Pismo procesowe

stanowiące uzupełnienie braków formalnych skargi konstytucyjnej

Działając w imieniu Skarżącej na podstawie pełnomocnictwa szczególnego, którego uwierzytelniony odpis został dołączony do skargi konstytucyjnej z dnia 5 maja 2017 r., w związku z zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 maja 2018 r., doręzonego na adres pełnomocnika skarżącej w dniu 21 maja 2018 r., wzywającego do uzupełnienia braków formalnych skargi konstytucyjnej, niniejszym wskazuję, iż:

- (1) ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji RP w niniejszej sprawie jest wyrok Sądu Okręgowego w W , w sprawie o sygnaturze akt .
- (2) racją dla stwierdzenia naruszenia art. 78 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP jest, zdaniem skarżącej, ta okoliczność, że od wezwania do uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych („ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych”) nie przysługuje żaden środek odwoławczy. Niezastosowanie się do tego wezwania skutkuje możliwością wszczęcia egzekucji administracyjnej.
- (3) Osoba, która twierdzi, że nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia, może kwestionować ten obowiązek jedynie wnosząc pozew do sądu cywilnego o ustalenie nieistnienia obowiązku ubezpieczenia, ale nie ulega wątpliwości, że pozew do sądu powszechnego nie może być określony jako środek odwoławczy, czy środek zaskarżenia. Wniesienie pozwu do sądu skutkuje zainicjowaniem procesu cywilnego. W ocenie Skarżącej takie ukształtowanie przepisów, będących przedmiotem skargi, jest rozwiązaniem błędnym, gdyż nie zapewnia osobie, której wezwanie dotyczy, właściwego poziomu ochrony jej praw na etapie przedsądowym; nadto, jest to rozwiązanie wadliwe, gdyż przewiduje ścieżkę postępowania przed sądem cywilnym w sprawie, która dotyczy opłaty mającej charakter publiczno-prawny i stanowiącej dochód budżetu gminy.

Argumentacja dotycząca wadliwego ukształtowania procedury została przedstawiona w skardze konstytucyjnej z dnia 5 maja 2017 r., którą Skarżąca w pełni podtrzymuje.

Tytułem rekapitulacji argumentacji zawartej w skardze należy wskazać, że naruszenie przez przepisy będące przedmiotem skargi art. 78 w związku z art. 2 Konstytucji RP wyraża się w szczególności w tym, że:

- 1) osoba, do której skierowane jest wezwanie dotyczące obowiązku uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie uczestniczy (z uprawnieniami strony) w ustaleniach faktycznych prowadzonych przez UFG a dotyczących tego, czy ta osoba podlega obowiązkowi ubezpieczenia, czy też nie,
- 2) w konsekwencji, ustalenia faktyczne dokonywane przez UFG nie podlegają formalnej weryfikacji i nie są prowadzone w zgodzie ze standardami, które

musiałyby być zachowane, gdyby te ustalenia faktyczne były prowadzone w ramach sformalizowanego postępowania,

- 3) to na osobie, której dotyczy wezwanie, spoczywa ciężar dowodu w zakresie wykazania, że nie podlega ona obowiązkowi ubezpieczenia (art. 6 k.c.), a nie jest tak, że to na UFG spoczywa ciężar dowodu, że osoba wzywana jest objęta obowiązkiem ubezpieczenia,
- 4) okoliczność, że dana osoba podlega obowiązkowi ubezpieczenia, jest „ustalana” przez UFG, będący następnie stroną w procesie cywilnym, a nie przez niezależny, bezstronny organ,
- 5) jedyną drogą kwestionowania obowiązku podlegania ubezpieczeniu, a tym samym uchylecia się od obowiązku uiszczenia opłaty, o której mowa powyżej, jest wniesienie pozwu do sądu powszechnego o ustalenie nieistnienia obowiązku ubezpieczenia, co z kolei prowadzi do następujących skutków:
 - a. to na osobie, której wezwanie dotyczy, jako na powodzie, spoczywa nie tylko ciężar dowodu w sensie materialnoprawnym, ale i ciężar dowodu w sensie procesowym (art. 232 k.p.c.), co wynika z zasady kontradiktoryjności postępowania cywilnego,
 - b. aby doprowadzić do skutecznego zainicjowania procesu, osoba, której wezwanie dotyczy, musi wnieść prawidłowy pozew, spełniający wszelkie warunki formalne pod rygorem jego zwrotu,
 - c. sąd może udzielić niezbędnych pouczeń stronie tylko w razie „niezbędnej potrzeby” oraz tylko wtedy, gdy występuje ona bez profesjonalnego pełnomocnika (art. 5 k.p.c.),
 - d. osoba, której wezwanie dotyczy, winna co do zasady podnieść wszystkie twierdzenia i dowody już w pozwie, inaczej naraża się na pominięcie twierdzeń i dowodów jako spóźnionych,
 - e. to na osobie, której wezwanie dotyczy, spoczywa obowiązek wniesienia opłaty od pozwu.

Wymienione powyżej w punkcie 5 cechy postępowania cywilnego nie są oczywiście *per se* niekonstytucyjne, ale za niekonstytucyjne winny być uznane przepisy, wskazane w petitum skargi, które nakazują, by kwestia podlegania lub nie podlegania ubezpieczeniu obowiązkowemu, a tym samym podlegania lub nie obowiązkowi uiszczenia mającej charakter publicznoprawny opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach

obowiązkowych, były rozpoznawane właśnie w tym postępowaniu, i to z wykorzystaniem konstrukcji odwróconego ciężaru dowodu.

Instytucja procesu cywilnego wyewoluowała w celu rozpoznawania spraw cywilnych, dotyczących stosunków cywilnoprawnych pomiędzy podmiotami mającymi co do zasady autonomiczny, równorzędny status. W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z diametralnie odmienną charakterystyką sprawy, gdyż stronami sporu cywilnoprawnego staje się z jednej strony obywatel, a z drugiej – UFG jako silna instytucja, wyposażona w kompetencje władcze. Co więcej, to nie UFG jest zobligowane do pozwania obywatela, lecz ten ostatni jest zobligowany do wniesienia pozwu, jeżeli twierdzi, że nie ciąży na nim obowiązek ubezpieczenia oraz uiszczenia opłaty. Jeżeli obywatel zachowa się pasywnie, to na podstawie arbitralnego, bo nie popartego przeprowadzeniem żadnego postępowania, wskazania dokonanego przez UFG, jest on zobowiązany do uiszczenia opłaty stanowiącej dochód gminy.

Z tych właśnie względów Skarżąca domaga się stwierdzenia niekonstytucyjności **art. 90 ust. 1 i 4 w związku z art. 10 ust. 2 w zw. z art. 23 ust. 1** ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ponadto Skarżąca wskazuje, że niewątpliwie ten właśnie kompleks normatywny stanowił podstawę prawną ostatecznego orzeczenia w sprawie. Gdyby bowiem powyższe przepisy nie obowiązywały, to Skarżąca nie byłaby zmuszona do wniesienia pozwu o ustalenia nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniu.

Pogląd, zgodnie z którym kontrola konstytucyjności przepisów w świetle wzorca, jakim jest art. 78 Konstytucji może dotyczyć nie tylko wypadków wyłączenia możliwości zaskarżenia danego rozstrzygnięcia, lecz również odstępstw od modelu zaskarżania "pożądanego" w świetle art. 78 zd. 1 obecny jest w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ([red.] M. Safjan, L. Bosek. *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, Warszawa 2016, kom. do art. 78 Konstytucji RP). W literaturze wskazuje się na następujące orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego: Wyrok z: 12.6.2002 r., P 13/01, OTK-A 2002, Nr 4, poz. 42; wyrok z 11.5.2004 r., K 4/03, OTK-A 2004, Nr 5, poz. 41; wyrok z 11.3.2014 r., K 6/13, OTK-A 2014, Nr 3, poz. 29). W szczególności na uwagę zasługuje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie o sygnaturze P 13/01, w którym Trybunał uznał art. 479[31] ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego za niezgodny z art. 78 w związku z art. 176 oraz z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że ustalając katalog rozstrzygnięć zawierających zarówno cechy postępowania pierwszoinstancyjnego, jak i

odwoławczego uniemożliwia właściwą kontrolę instancyjną, pozbawiając stronę apelacyjnego środka odwoławczego od orzeczenia Sądu Antymonopolowego wydanego w pierwszej instancji. Z podobną sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie w kontekście prawidłowości uregulowania przez ustawodawcę trybu dochodzenia przez organy państwa należności z tytułu nieuiszczenia składki OC i nałożenia opłaty za niespełnienie tego obowiązku.

Skarżąca wskazuje na marginesie, że dla ustalenia obowiązku uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, właściwym trybem postępowania byłoby postępowanie administracyjne, co jednak wymagałoby podjęcia przez ustawodawcę inicjatywy i uchwalenia nowych przepisów.

Nałożenie na obywatela obowiązku świadczenia, mającego charakter publicznoprawny, winno dawać stronie możliwość wniesienia odwołania w toku instancji, w celu zweryfikowania prawidłowości i zasadności nałożenia powyższego obowiązku. Tym samym, skoro w wypadku nakładania na obywateli innych obowiązków publicznoprawnych, np. obowiązku zapłaty podatków i innych opłat, strona może korzystać ze środków zaskarżenia przewidzianych w Kodeksie postępowania administracyjnego (lub Ordynacji podatkowej), a w wypadku wydania rozstrzygnięcia przez organ drugiej instancji, uruchomienia dwuinstancyjnej procedury przed sądami administracyjnymi, analogiczne uprawnienia powinny przysługiwać osobie obciążonej obowiązkiem uiszczenia opłaty nałożonej przez UFG. W obecnym stanie prawnym opłata nakładana przez UFG może być zasadniczo egzekwowana od obywatela już po upływie terminu do jej wniesienia, a w razie skorzystania z drogi postępowania cywilnego, przewidzianego przez ustawę o ubezpieczeniach obowiązkowych, obywatel może jedynie wszcząć dwuinstancyjną procedurę przed sądem cywilnym, w której obarczony jest obowiązkiem dowodzenia nieistnienia stosunku prawnego. Prawidłowo ukształtowana procedura egzekwowania obowiązku uiszczenia opłaty o której mowa w art. 88 o ubezpieczeniach obowiązkowych winna przebiegać począwszy od wydania decyzji przez organ I instancji, z kolei od takiej decyzji stronie powinno przysługiwać odwołanie, natomiast od decyzji wydanej na skutek wniesienia odwołania (w zależności od jej treści) strona powinna mieć uprawnienie do zaskarżenia tego aktu do sądu administracyjnego. Tak ukształtowana procedura dawałaby gwarancje wyższej ochrony jednostki przed ingerencją w jej prawa podmiotowe. Zakładając, że procedura ta przebiegałaby w taki sposób, strona posiadałaby uprawnienie do dwukrotnego rozpoznania sprawy administracyjnej, której wynik zależy nie tylko od jej zaangażowania i środków dowodowych, które oferuje dla wykazania korzystnych

dla niej okoliczności, lecz również od działania organu z urzędu, którego obowiązkiem jest bezstronne, całościowe i wszechstronne rozpoznanie materiału zgromadzonego w sprawie i wydanie rozstrzygnięcia. Po zakończeniu toku instancji przed organem administracji istnienie uprawnienia do wszczęcia kontroli aktu organu administracji publicznej przez sąd administracyjny, również w dwuinstancyjnym toku, zapewnia wyższą ochronę przed ingerencją w prawa podmiotowe strony. Ponownego podkreślenia wymaga, że zdaniem Skarżącej przyjęcie takiego, prawidłowego modelu, wymagałoby interwencji ze strony ustawodawcy. Argumentacja dotycząca zasadności stwierdzenia naruszenia art. 78 Konstytucji RP została przedstawiona szerzej w skardze konstytucyjnej z 5 maja 2017 r., którą to argumentację Skarżąca w całości podtrzymuje.

- (4) W związku ze zmianą nazwy kancelarii pełnomocnika Skarżącej obecna jej nazwa nosi następujące brzmienie: Araszkiewicz Cichoń Araszkiewicz Kancelaria Radców Prawnych i Adwokata spółka partnerska.

Załączniki:

1. 5 odpisów niniejszego pisma

Za Skarżącą – pełnomocnik

dr Michał Araszkiewicz

radca prawny

Kr - 1770